

Работна група по чл. 29 от Директива 95/46/ЕО

Становище 01/2016 по проект на решение за адекватност „Щит за неприкосновеност“ на личните данни между Европейския съюз и САЩ, прието на 13 април 2016 г.

(Работен документ 238)

РЕЗЮМЕ

На 29 февруари 2016 г. Европейската комисия публикува съобщение и проект на решение за адекватност с приложения, конституиращи нова рамка за трансатлантическа обмен на лични данни за търговски цели: „Щит за неприкосновеност на личните данни ЕС–САЩ“ (Щит за неприкосновеност), който има за цел да замени предишната рамка „Safe Harbour“, отменена от Съда на Европейския съюз (СЕС) на 6 октомври 2015 г. по делото „Шремс“.

В съответствие с чл. 30, пар. 1, б. „в“ от Директива 95/46/ЕО, Работната група по чл. 29 (по-долу: Работна група) извърши оценка на тези документи, за да даде своето становище по проекта на решението за адекватност. Работната група прецени търговските аспекти заедно с възможните дерогации от принципите на Щита за неприкосновеност за целите на националната сигурност, правоприлагането и обществения интерес.

Работната група взе под внимание приложимата правна рамка на ЕС за защита на личните данни, както е посочено в Директива 95/46/ЕО, както и основните права на личен живот и защита на личните данни, посочени в чл. 8 на Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи и чл. 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Отчитат се също правата на ефективна защита и на справедлив съдебен процес, заложен в чл. 47 на Хартата, както и релевантната съдебна практика във връзка с различни основни права.

В допълнение, анализът отразява мотивите на СЕС в делото „Шремс“ относно свободата за преценка на Комисията при оценката за адекватност. Проверката и контролът на изискванията за адекватност трябва да се извършват стриктно, вземайки предвид основните права на неприкосновеност и защита на личните данни, както и броя на физическите лица, засегнати от трансферите.

Щитът за неприкосновеност трябва да се разглежда в настоящия международен контекст, както появата на големи масиви от данни (big data) и нарастващите нужди на сигурността. Обхватът и обемът на събиране и използване на лични данни се е увеличил драстично от първоначалното споразумение „Safe Harbour“, датиращо от 2000 г. Европейските органи за защита на личните данни твърдо отстояват важността на принципите, които защитават.

Работната група приветства преди всичко значителните подобрения в Щита в сравнение с решението „Safe Harbour“. Групата отбелязва, че много от недостатъците на „Safe Harbour“, изтъкнати в писмо от 10 април 2014 г. до заместник-председателя Вивиан Рединг, са били взети предвид от преговарящите.

Фактът, че принципите и гаранциите, предоставени от Щита, са изложени в решението за адекватност и приложенията към него, прави информацията трудна за намиране и понякога непоследователна. Това допринася за цялостната липса на яснота по отношение на новата рамка, както и затрудняването на достъпността ѝ за субектите на данни, организациите и органите за защита на личните данни. По същия начин в използвания език липсва яснота. Поради това Работната група настоятелно призовава Комисията да я направи ясна и разбираема за двете страни на Атлантика.

По отношение на приложимото право, Работната група подчерта, че ако решението за адекватност е прието на базата на Директива 95/46/ЕО, то трябва да бъде в съответствие с правна рамка на ЕС за защита на личните данни както по обхват, така и по терминология. Работната група счита, че трябва да се направи преглед в кратък срок след влизането в сила на Общия регламент за защита на личните данни, с цел по-високото ниво на защита на данните, което се осигурява от Регламента, да бъде отразено и в решението за адекватност и приложенията към него.

По търговските аспекти на Щита

Основната цел на Работната група е да се осигури, че еквивалентното по същество ниво на защита на физическите лица се запазва, когато лични данни се обработват в съответствие с разпоредбите на Щита. Въпреки че Работната група не очаква Щитът да бъде просто и изчерпателно копие на правната рамка на ЕС, тя счита, че той трябва да съдържа същността на основните принципи и като резултат да осигури „съществено еквивалентно“ ниво на защита.

Независимо от подобренията, предложени от Щита, Работната група счита, че някои от основните принципи за защита на данните, предвидени в европейското законодателство, не са отразени в проекта на решение за адекватност и приложенията към него или са били неадекватно заместени с алтернативни понятия.

Така например, принципът за съхранение на данни не е изрично споменат и не може да бъде ясно разбран от сегашната формулировка на принципите за цялост и ограничаване на целите на данните. Освен това не съществува формулировка относно защитата, която трябва да бъде предоставена срещу автоматизирани индивидуални решения, базирани единствено на автоматизирана обработка. Прилагането на принципа за ограничаване на целта при обработката на данните също е неясно. С цел постигане на по-голяма яснота при използването на някои важни понятия, Работната група предлага между ЕС и САЩ да бъдат договорени ясни дефиниции, които да бъдат част от терминологичния речник на Щита.

Поради използването на Щита за прехвърляне на лични данни извън САЩ, Работната група настоява последващите трансфери от фирми, използващи Щита, до получатели в трети страни, да предоставят същото ниво на защита за всички аспекти на Щита (включително за национална сигурност) и да не водят до занижаване или заобикаляне на европейските принципи за защита на личните данни. В случай, че се предвижда по-нататъшно прехвърляне към трета страна в рамките на Щита, всяка организация трябва да има задължението да направи оценка на всички задължителни изисквания на националното законодателство на третата държава, приложими към вносителя на данни преди прехвърлянето. Работната група заключава, че последващите трансфери на лични данни от ЕС не са достатъчно добре регламентирани, особено по отношение на техния обхват, ограничаването на тяхното предназначение и гаранциите, които се прилагат за трансфери до агенти – обработващи данни.

Накрая, въпреки че Работната група отбелязва допълнителните правни възможности, предоставени на физическите лица да упражняват правата си, се опасява, че новият механизъм за правна защита на практика може да се окаже твърде сложен и труден за използване от гражданите на ЕС и поради тези причини неефективен. Ето защо е необходимо допълнително изясняване на различните процедури; по-специално, където са склонни, европейските органи за защита на личните данни да могат да се разглеждат като естествена точка за контакт за физическите лица от ЕС във връзка с различните процедури, включително да имат възможността да действат от тяхно име.

Дерогации за целите на националната сигурност

По отношение на достъпа до данни от публични органи, както в ЕС, така и в трети страни, Работната група, припомня своя анализ на съответните основни права, съдържащи се в Работния документ относно основанията за намеса в основните права на неприкосновеност и защита на данните чрез мерки за наблюдение, когато се прехвърлят лични данни (Основни европейски гаранции) (РД237).

Голяма крачка напред от решението „Safe Harbour“ е, че сега проектът на решение за адекватност се занимава подробно с възможния достъп до данни, обработвани в съответствие с Щита за целите на националната сигурност и правоприлагането. Работната група признава тази значителна стъпка, както и повишената прозрачност, предложена от администрацията на САЩ относно приложимото законодателство за събиране на разузнавателни данни (Приложение VI).

Независимо от това Работната група отбелязва, че писмените гаранции от Офиса на Директора на националното разузнаване на САЩ не изключват масивно и безразборно събиране на лични данни с произход от ЕС. Тя припомня своята дългогодишна позиция, че масовото и безразборно наблюдение на лица никога не може да се счита за пропорционално и строго необходимо в едно демократично общество, както се изисква по силата на защитата, предлагана от приложимите основни права. Освен това, цялостният надзор на всички програми за следене е от решаващо значение. Работната група отбелязва, че е налице тенденция да се събират все повече данни в голям и безразборен мащаб с оглед на борбата срещу тероризма. Във връзка със загрижеността,

която се поражда за защита на основните права на неприкосновеност и защита на личните данни, Работната група очаква предстоящите решения на СЕС по дела за мащабно и безразборно събиране на данни.

По отношение на правната защита, Работната група приветства създаването на Омбудсман като нов механизъм за правна защита. Това може да представлява съществено подобрене на правата на физическите лица от ЕС по отношение на разузнавателната дейност на САЩ. Въпреки това, Работната група изразява загриженост, че тази нова институция не е достатъчно независима и не разполага с подходящи правомощия, с които да упражнява ефективно задълженията си и не осигурява задоволително средство за защита в случай на разногласие.

Съвместен преглед

Годишният механизъм за съвместен преглед, посочен в проекта на решение на адекватност, е ключов фактор за общата надеждност на Щита и Работната група силно приветства възможността за преглед на прилагането на решението за адекватност. В тази връзка Работната група разбира, че нейните национални представители ще имат възможност да вземат пълноценно участие в процеса на преглед, но настоява за изясняване на точните договорености. Специфичните условия (включително доклада от прегледа, неговата публичност и възможните последици, както и финансирането) трябва да бъдат договорени преди провеждането на първия преглед.

Заклучение

Работната група отбелязва значителните подобрения, предлагани от Щита за неприкосновеност в сравнение с отмененото решение „Safe Harbour“. Като се вземе предвид изразената загриженост и възникналата необходимост от пояснения, Работната група призовава Европейската комисията да разреши тези проблеми, да предложи подходящи решения и да предостави исканите разяснения с цел подобряване на проекта на решение за адекватност и да се гарантира, че защитата, предлагана от Щита, по същество е наистина еквивалентна с тази на ЕС.